

Hugins øye

En artikkelserie fra
Universitetsbiblioteket i Tromsø

UB vil , med utgangspunkt i våre nettsider, fortsette med å presentere ulike aktualiteter innen kunnskaps- og forskningsformidling, nye tilbud til våre brukere og nyheter fra biblioteksektoren mer generelt. Vi vil også gjøre leserne bedre kjent med spesielle godbiter fra våre egne samlinger.

50 år med kognitiv psykologi

Publisert også i papirutgaven av TROMSØFLAKET, sep - 2006

Kognitiv psykologi er vanligvis kjent som den delen av psykologien hvor man er opptatt av prosesser som hukommelse, oppmerksomhet, persepsjon, problemløsning og språk – de "tørre" temaene i psykologien. Denne utbredte oppfatningen av feltet er imidlertid ikke helt dekkende. Den kognitive psykologien er ikke nødvendigvis definert ut fra hvilke temaer dens utøvere typisk studerer, men snarere ut i fra hvordan de tilnærmer seg sine objekter: Det som kjennetegner kognitiv psykologi er en antagelse om at mentale prosesser kan og bør forstås først og fremst som informasjonsbearbeidende prosesser. Hvorfor dette er den definerende idé for kognitiv psykologi blir tydeligere dersom man tar en titt på disiplinens intellektuelle opphav.

De fleste faghistorikere er enige om at noen septemberdager i 1956 markerer en start for den kognitive psykologien (se Baars, 1986, Gardner, 1985 , Teigen, 2004). Da møttes flere av de forskerne som skulle bli kognisjonsvitenskapenes ruvende skikkelser i årene fremover (eks. Noam Chomsky, Herbert Simon og George Miller) på et symposium ved MIT. Mange av papere som ble lagt frem der, for eksempel George Millers *The Magical Number 7 ± 2* (finnes i Green, 2006), bærer preg av å være sterkt påvirket av forløperer vokst ut av matematisk orienterte ingeniørfag.

Et eksempel på en slik viktig forløper er Norbert Wieners (1961) kybernetikk – en slags syntese av kunnskap om hvordan nervesystemer og elektroniske kontrollsystemer opererer. Et annet eksempel er Claude Shannons informasjonsteori – basert på en tanke om at informasjon kan kvantifiseres og studeres nærmest uavhengig av sitt spesifikke innhold. Men kanskje aller viktigst for utviklingen av den kognitive psykologien var den parallelle utviklingen av den digitale computeren (se for eksempel Crowther-Heyck, 1999). Analogien mellom det en computer gjorde, og mentale prosesser hos dyr og mennesker var intuitiv og opplagt. En artikkel i *The Times* fra 1946 som forteller om et tidlig computerbyggingsprosjekt har overskriften *Britain to make radio brain* (se Copeland, 2005). Kognisjonsviterne bygget bare ut denne intuisjonen til

mer formelle modeller for menneskelig kognisjon.

Kognitiv psykologi er etter hvert blitt en innflytelsesrik tilnærming til studiet av mentale prosesser. Ikke minst ser man denne innflytelsen gjenspeilet i psykologifagets litteratur. Av de totalt vel 200 elektroniske psykologitidsskriftene som er tilgjengelige for UB Tromsøs brukere har en god andel av dem (ca. 25 %) en eller annen variant av ordet "cognition" i tittelen. Mange av disse tidsskriftene tilhører andre av psykologiens underdisipliner enn den primært kognitive. Det er også slik at mange av de tidsskriftene som ikke er eksplisitt kognitivt innrettet også publiserer forskning som bærer preg av en viss kognitiv tilnærming.

Både den kognitive psykologien, og computermetaforen den opprinnelig bygde på, har vært gjennom en betydelig utvikling i de femti årene som er gått siden symposiet ved MIT. Utbredelsen av teorier og begreper fra kognitiv psykologi er etter hvert blitt så vidstrakt at det kan være vanskelig å se hvor de har sitt opprinnelige utspring. Men, dersom man ser nøye etter, kan man fortsatt se spor av de tidlige kognisjonsviterne i dagens psykologi.

Kilder:

Baars, B.J. (1986). *The cognitive revolution in psychology*. New York: The Guilford Press.

Copeland, B.J. (red.) (2005). *Alan Turing's automatic computing engine*. Oxford: Oxford University Press.

Crowther-Heyck, H. George A. Miller, language, and the computer metaphor of mind. *History of Psychology*, 2 , 37-64.

Gardner, H. (1985). *The mind's new science. A history of the cognitive revolution*. New York : Basic Books.

Green, C.D. (red.) (2006). *Classics in the history of psychology*. Tilgjengelig på <http://psychclassics.yorku.ca/>

Teigen, K.H. (2004). *En psykologihistorie*. Bergen : Fagbokforlaget.

Wiener, N. (1961). *Cybernetics : or control and communication in the animal and the machine*, 2 nd ed. Cambridge, MA : The MIT Press.

Torstein Låg, UB

Universitetsbibliotekar, fagansvarlig for psykologi og psykiatri

Universitetsbiblioteket i Tromsø, Breivika, 9037 Tromsø,
Tlf.: 77 64 40 00, Fax.: 77 64 45 90
Ansvarlig redaktør: Bibliotekdirektør [Helge Salvesen](#)
[Vev-ansvarlig](#). Oppdatert: 18.10.2006
